

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

BULLETIN 73

APRIL 1997

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. 41119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

Mevr. C. van Buren	W. Reedijk
J. Gerretse	Drs. J.E. de Rooy
A.O. Mol	Mr. R. van der Waal
P.J. Pot	J. Weijers
K.H. van der Ree	

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 0186-601535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 0186-602010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de
redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Ons voorjaarsbulletin is weer van de pers gerold, dankzij het werk van vele medewerkers. Het had overigens wel wat voeten in de aarde, want onze computer, die uw adressen beheert en de nodige girokaarten klaar maakt, vertoonde kuren. Wij mochten ons echter gelukkig prijzen met de deskundige hulp van een museumvriend en zo kwam alles toch op zijn pootjes terecht. Dat neemt niet weg, dat we niet meer op het apparaat konden vertrouwen! En zoals dat gaat onder vrienden: er is al zicht op een ander, beter instrument met meer mogelijkheden en van de kosten zullen we niet wakker hoeven te liggen! De penningmeester, die al uw bijdragen zeer secuur beheert, kon met voldoening ons jaarlijks aandeel leveren in de exploitatie van het museum. Overigens zouden wij het zeer op prijs stellen als vrienden/vriendinnen bereid zouden zijn in het museumwerk te assisteren. Graag ontvangen wij Uw reactie.

Wij vestigen in het bijzonder uw aandacht op de rubriek "Aanwinsten". Er wordt weer veel werk verzet om allerlei zaken een goede plaats te geven en dat kost wel eens moeite, gezien de vele gaven die de laatste tijd binnenstromen. Je struikelt haast over vele dozen, die de weg versperren.

Wij laten u nu vast weten, dat de Vriendendag dit jaar zal plaats vinden op zaterdag 4 oktober. U kunt er dus alvast rekening mee houden. Wij blijven dit jaar in de Hoeksche Waard. De spek-met-peren zal natuurlijk de dag besluiten! U zult er meer over horen in het zomerbulletin.

Nu de winter voorbij is en iedereen er wel eens uit wil, wat dacht u van een bezoek aan het Streekmuseum? U bent van harte welkom!

J.G.

HISTORISCH ALLERLEI

"Een vonkje, sterk aangeblazen,
kan licht een groot vuur maken"

3. (Slot).

Wouter Pieterse van de Erven is als diaken geschorst door de kerkenraad van Maasdam. Hij is in conflict gekomen met zijn medebroeders omdat hij een arme man, die op het Gat woont, niet wil helpen. Het Gat is een buurtschap, weliswaar behorend tot Cillaarshoek en 's-Gravendeel, maar kerkelijk vallend onder Maasdam. Er worden door beide partijen brieven geschreven naar de Ambachtsheer van Maasdam die zich uiteindelijk opstelt achter de kerkenraad. Maar Wouter Pieterse blijft intussen voor problemen zorgen want op zondag 20 oktober 1720 zit hij, ondanks zijn schorsing, weer op zijn oude plaats in de diakenbank en gaat met het collectezakje rond.

Op donderdag 24 oktober wordt er een kerkenraadsvergadering belegd om te vernemen of Wouter Pieterse berouw heeft, waardoor de kerkenraad aanleiding zal kunnen vinden om hem van zijn censuur te ontheffen. Hij toont echter meer tekenen van verharding dan van berouw of onderwerping. Op de vraag waarop hij zo "stout" is geweest om zijn ambt weer uit te oefenen zonder door de kerkenraad daarin hersteld te zijn, antwoordt hij dat hij dat gedaan heeft op bevel van het gerecht. En, zo voegt hij er aan toe, als hij toen geweten had wat hij nu wist, zou hij niet zo gehoorzaamd hebben als hij gedaan had. De predikant toont aan "hoe onordentelijk dat was en dat de Gerechten met soodanigen last te geven een pas hadden begaan, die sijns wetens sedert de Reformatie in ons Neêrlant niet was bekend geweest", maar Wouter Pieterse geeft niet toe. De kerkenraad besluit dan ook dat hij onder censuur blijft omdat hij geen boetvaardigheid toont en zich met geweld indringt in zijn ambtsbediening en ook doorgaat met het veroorzaken van ergernis en onrust in de gemeente. Hem wordt te verstaan gegeven dat hij zich moet onthouden om in de kerkenraadsbank te zitten en als diaken te fungeren. Wouter Pieterse evenwel geeft ten antwoord dat hij zijn plaats als diaken niet zal opgeven, zelfs als de gerechtsdienaren te hulp worden geroepen.

Als de zondag daarop de predikant de kerk binnenkomt en zich naar de preekstoel begeeft, ziet hij dat Wouter Pieterse weer op de plaats zit van de dienstdoende diaken. In het voorbijgaan zegt hij tegen hem dat dat zijn plaats niet is, "waarop desen overheid staande, en op zijn borst slaande, overluid seide, dit is immers mijn plaats, ik ben wettig Diacon, en ik sal als Diacon hier mijn post waar nemen gelijk hij ook deed en met het sakje omging".

De predikant zegt niet maar vraagt na de dienst de aanwezige kerkenraadsleden om 's middags bij elkaar te komen om over het gebeurde van die morgen te spreken. Die middag is echter ook Wouter Pieterse aanwezig en hij wil ondanks een dringend verzoek zich niet verwijderen. Omdat er geen "kerkekamer" is, ziet de kerkenraad zich genoodzaakt het predikantshuis te gebruiken als consistoriekamer. Als Wouter Pieterse tenslotte toch vertrekt, keert hij zich bij de deur van de kerk om en zegt: "Ik beroep me op de classis". De kerkenraad merkt op dat hij daarmee wel wat laat is, maar accepteert het. De classis zal zich nu met deze zaak gaan bezig houden, daarom rest hen nu alleen nog te bespreken wie daarheen afgevaardigd zal worden.

Intussen komt Adriaan Maasdam, de diaken die aangesteld is in de plaats van de geschorste Wouter Pieterse, vertellen wat er die middag voorgevallen is. Hij was iets eerder in de kerk dan Wouter Pieterse en had plaats genomen in de kerkenraadsbank waar de regerende diaken altijd zit. Toen Wouter Pieterse de kerk inkwam had deze tegen hem gezegd: "Schuif op, dat is mijn plaats, daar moet ik zitten, ik ben wettig diacon en gij niet". Adriaan Maasdam antwoordde:

"Dat moet je tegen de kerkenraad zeggen, die mij aangesteld heeft, maar niet tegen mij". Hij bood aan om hem door te laten maar Wouter Pieterse wilde dat niet en bleef staan met beide armen op het wijd openstaande deurtje geleund. Daarop kwam Arij van der Waal de kerk in, een oom van Wouter Pieterse. Die riep: "Wouter neef neemt uw vaste plaats". Wouter zei: "Noom Arij hij wil niet opschuiven". En zich kerend tot Adriaan Maasdam, zei hij: "Schuif op". Die repliceerde: "Vandaag niet". De gehele kerktijd bleef hij zo op het deurtje van de bank geleund staan en toen er gecollecteerd moest worden, was hij aldus de eerste om de gaven in te zamelen zoals hij ook 's morgens gedaan had.

Dit alles was met veel lachen en spotten van de mensen gepaard gegaan die meer aandacht voor Wouter Pieterse hadden dan voor de prediking. De predikant had echter niets laten merken uit angst voor nog groter commotie.

Als ds. Lydius dinsdag daarna terugkomt uit Dordrecht, hoort hij dat een zekere Maria Verhage, weliswaar een lidmaat van de gemeente, maar iemand die een ongebonden en goddeloos leven leidde, door het dorp had gelopen en geroepen "dat den Domine na Dort was, om dien eerlijken Man Wouter Pieterse uit het Huisje te doen leiden, maar dat sij 't er niet bij laten sou, dat sij hem aanstaande Sondag sou steenigen, als men over eenige jaren mijn Heer N.N. gedaan had, die na zijn Stee most komen vluchten, dat men hem ook soo doen sou, dat sij den eenen steen op den andere niet mosten laten; dat sij hem den eersten steen, als hij Sondag van den Predikstoel quam, wel op zijn ziel wilde gooijen, dat sij 't alleen niet sou doen, maar dat het gantsche Dorp sou meê doen, en dat sij haar ook helpen moesten."

Op 1 november ontvangt ds. Lydius een copie van een rekwes dat Wouter Pieterse gezonden heeft aan "den Hove en Hooge Vierschaar van Zuithollant" waarin deze te kennen geeft dat hij, regerend diaken te Maasdam, een eerlijk man is en te goeder naam en faam bekend staat, maar "den Eerwaarde Nicolaus Lydius, predikant tot Maasdam voornoemt (den welken alsoo het schijnt tegens de Suppliant een pik ofte vigreur (?) hebbende opgevat)" heeft hem "veelderhande kleinigheid" aangedaan, "mitsgaders den selven te injurieren en uit te maken voor een Oproermaker van het Dorp en diergelijke saken meer". Verder schrijft hij wat er jongstleden zondagmorgen is voorgevallen in de kerk. Hij ziet zich daarom genoodzaakt zich tot de Hoge Vierschaar te wenden met het verzoek om ds. Lydius te gelasten om vergiffenis te vragen en de suppliant voor een eerlijk man te houden waarop niets te zeggen valt, alsmede hem als diaken in zijn dienst te continueren totdat zijn ambtstermijn verstreken is. Beide partijen worden opgeroepen om voor de heren commissarissen van het hof te verschijnen tegen vrijdag 8 november om 10 uur.

Dinsdag en woensdag 5 en 6 november op de classisvergadering waar predikant en kerkenraad aanwezig zijn, laat Wouter Pieters verstek gaan.

Ook voor de commissarissen is de kerkenraad present in de persoon van de predikant en de ouderlingen Jan Jasperse de Heer en Pieter Stichter. Zij hebben in het kort de hele voor- geschiedenis verhaald om aan de te tonen dat deze zaak een kerkelijke aangelegenheid is, die ook als zodanig is behan- deld. Zij concluderen dat Wouter Pieterse gecensureerd moet blijven omdat hij zijn beroep op de classis niet heeft doorge- zet. Omdat de kerk geen macht heeft om Wouter Pieterse te weren, roept zij de steun in van "den Hove en Hooge Vier- schaar van Zuithollant". In het rekest wordt alles wat de kerkenraad tegen Wouter Pieterse heeft gedaan de persoon van de predikant aangewreven. Daarom verzoeken zij om hem buiten elke vorm van proces te houden. Tenslotte wordt nogmaals aangevoerd dat dit een zaak is die alleen de kerk aangaat.

Men vraagt de predikant of hij iets van het leven van Wouter Pieters weet te zeggen. Zijn antwoord is dat hij buiten dit geval niets tegen hem heeft. Een tweede vraag is of hij de zaak aan de commissarissen of aan de Heer van Maasdam wil overlaten. Hierop antwoordt de predikant dat hij dat niet doen kan omdat het een kerkelijke zaak is.

Beide partijen wordt aangezegd dat de zaak tot maandag 11 november zal worden uitgesteld en dat Wouter Pieterse zal blijven fungeren totdat de zaak is afgedaan. De predikant verzoekt om deze dag te verschuiven naar een latere datum omdat de 13^e een dank- en bededag is. Dan wordt een andere dag vastgesteld: vandaag over veertien dagen. De predikant zal een advocaat in de arm nemen om in zijn plaats te ver- schijnen om -evenals vandaag- de bevoegdheid van het hof aan te vechten. Hier eindigt het boekje van ds. Lydius. Het laat ons in het ongewisse hoe de afloop van deze geschie- denis is geweest. Het origineel bevindt zich in de Koninklijke Bibliotheek en bij navraag blijkt het niet méér gegevens te bevatten dan onze kopie. Het ziet er overigens naar uit dat dat het enige exemplaar is, want in geen van de andere be- langrijke bibliotheken is het aanwezig.

J.W.

DE VRAGENRUBRIEK

Op de gestelde vragen in het bulletin van december 1996 hebben diverse vrienden gereageerd. Voorzover deze reak- ties een rechtstreeks antwoord geven, wordt hieronder in het kort een overzicht weergegeven.

432. De ouders van Leendert Teunisse Stam zijn waarschijn- lijk Teunis Cornelis Stam en Lena Leenderts van Gemert (begr. 's-Gravendeel 22-4-1741). Teunis Cornelis is vermoe- delijk een zoon van Cornelis Teunisse Stam en N.N. Bewijzen voor een en ander zijn echter nog niet gevonden. De beant- woorder van de vraag hoopt en verwacht dat meerdere bezoekers van de studiezaal bezig zijn met deze familie en is benieuwd naar verdere aanvullingen.

434. Trijntje Ariens Smits is een dochter van Arij Smits en Willempje Bastiaans Belder. Met betrekking tot haar man Bastiaan Wijtens Barendregt wordt verwezen naar Streek- genealogie nummer 416, die in de studiezaal te raadplegen is.

Uiteraard zijn aan de vragenstellers de volledige antwoor- den toegezonden. Iedere vragensteller wordt er overigens van op de hoogte gesteld of er reacties zijn ontvangen of niet. Daarom is het altijd nodig dat er een postzegel voor antwoord bij uw vraag wordt bijgesloten!

De nieuwe vragen luiden als volgt:

435. Pieter Verdonck, geboren ca. 1535, trouwt ca. 1565 met Willemke N.N. Een kind uit dit huwelijk is Pieter Pietersz. Verdonck, geb. ca. 1565, tr. ca. 1590 Neeltje Pietersd., overl. voor 16-2-1647. In documenten van 6-6-1599 (benoeming als schepen van 's-Gravendeel) en 20-7-1618 wordt zijn naam reeds voluit geschreven: Pieter Pietersz. Verdonck. De vraag is wie de ouders van deze Pieter Pietersz. waren. Bij het zoeken naar een antwoord kan de onderstaande aanvullende informatie helpen. Aangezien het dorp 's-Gra- vendeel in 1593 is gesticht moet Pieter Pietersz. Verdonck dus van elders gekomen zijn. Duidt het al vroeg voeren van een familienaam mogelijk op een zuidelijke afkomst?

Pieter en Neeltje hadden de volgende kinderen: Aryen, Lijsbeth, Leentgen en Jacob.

Uit een akte uit het RA 's-Gravendeel nr. 2 van 26-11-1620 blijkt dat Pieter Pietersz. Verdonck een zoon is van Willemke... (ook in de originele akte waren puntjes geplaatst).

436. Jannigje Pieters Stout, verm. geb. ca. 1640, overl. aang. 's-Gravendeel 1-11-1702, tr. voor 21-9-1677 Ingen Ariens Stoocker, arbeider, wonende in Bevershoek, zoon van Arie Pieters Stoocker en Dirkje Willems. Wie waren de ouders van Jannigje Stout?

437. In SG 429 bevindt zich een stamreeks die aanvangt met Pieter Boer. Volgens de kwartierstaat Herweijer-Boudewijn in Prometheus XII is dit Pieter Cornelisz. Boer, gehuwd met Jannigje Hendriks (Smelte), zoon van Cornelis Jansz. Boer (zie ook vraag 426). Waaruit blijkt dat Cornelis Jansz. Boer een zoon Pieter had?

438. Willem Letterman, kleermaker, overl. Oud-Beijerland 7-1-1821. In de overlijdensakte is vermeld dat hij 56 jaar oud was en afkomstig uit "het Nassauische". Hij huwde twee maal: 1e met Lena van der Kolk en 2e met Neeltje van der Linden. Uit dit tweede huwelijk zijn geboren: Adriana, Maarten, Meeuwis en Willem. Waar is Willem (Sr) geboren en hoe heetten zijn ouders?

De overige vragenstellers moeten nog even geduld hebben. Op dit moment liggen nog vier problemen op plaatsing te wachten. Nieuwe vragen worden dus nog steeds graag ontvangen. Voor uw nieuwe vragen en reacties op de bovenstaande problemen kunt u reageren aan het adres van de vragenrubriek: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

A.O.M.

AFDELING GENEALOGIE

In de afgelopen maanden is de laatste hand gelegd aan het in de fichescollectie opnemen van gegevens uit de volgende bronnen:

- Burgerlijke Stand Numansdorp, overlijden 1831 t/m 1851;
- Burgerlijke Stand Puttershoek, overlijden 1840 t/m 1851;
- Rechterlijk Archief Cromstrijen, inv. nr. 86: Scabinale akten (procuraties, attestaties, testamenten, boedelrekeningen, interrogatiën, brieven, declaraties en afschriften van notariële akten), 17e en 18e eeuw;
- idem, nr. 87: Verkoop van de heerlijkheid IJsselmonde en Ridderkerk 1660;
- idem, nr. 88: Procuraties 1782;
- idem, nr. 89: Ingekomen stukken 1799-1803.

De verzameling "Streekgenealogieën" (SG's) werd aangevuld met navolgende namen: Alderwerelt, Bodt, Van Breugel, Butter, Dek, De Deugd, Dirkwager, Doublet, Elias, Graafland, Van Griethuijsen, Harthoorn, Van der Heim, Van Hodenpijl, Knape, Knappert, Kraaijeveld, Lamaison, Loopuijt, Luijben, Van der Moer, Paul, Pielat, Pierroerd, Pieters, Pruit, Roelants, Snouck Hurgronje, Wesselo, Willemsen, Wittert en Zijp. Bestaande SG's van de volgende geslachten werden aangevuld: Andeweg, Van As, Backx, Van den Berg, Bestebreurtje, Boender, Boot, Bos, Bosman, Den Braber, Breeckvelt, Buurman, Coomans, Donkersloot, Van Driel, Drogendijk, Esseboom, Geervliet, Groeneveld, Groeneweg, Van der Have, Herweijer, Van der Hoek, Hoogwerf, Kindermaker, Kooijman, Kranenburg, Leeuwenburgh, Moret, Niemantsverdriet, Oudeclem, Van Prooijen, Reijkerkerk, Roos, Schelling, Spruijt, Steenhoek, Van Stigt, Van Strijen, Van Twist, Vaandrager, In 't Veld, Verloop, Vervoorn, Vos, Weeda, Van der Werve, Zinkweg, Van der Zwaan en de kwartierstaten: Smits-de Vos; Verloop-van der Broek en De Vos-den Boer.

A.O.M.

DE OMROEPER

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Regelmatig verschijnen er in het Nieuwsblad ingezonden brieven en artikelen. In april 1936 wordt het navolgende, ingezonden gedicht afgedrukt:

"Oud-Beijerland, bekeken van de mooie kant

Oud-Beijerland, zoo schoon gelegen,
Aan het Spui in de Hoeksche Waard,
Heeft weer z'n lentepracht gekregen,
Met bloesemgeur in tuin en gaard.

De merel schijnt geen rust te vinden,
Van vroeg tot laat fluit hij zijn lied,
Als roept hij, komt nu menschenvrienden,
't Is lentevreugd, nu geen verdriet.

De vreemdeling die wil genieten,
Van de natuur en allerlei,
Verzoeken we vlug op te schieten,
De lente gaat zo rap voorbij.

De kerk heeft zijn gravinnehuisje,
't Raadhuis statig over de Vliet,
De Polderheul waarbij een sluisje
En Scheermansvliet, vergeet dat niet.

De haven met zijn pracht omgeving,
Rivier, fabrieken en zoo voort,
Booten, schepen; handel en nering,
Kano's voor sport, zooals het hoort.

't Oude gedeelte, wat hier bestaat,
Is Peperstraat en Overslop,
Ook menig hofje is lang niet kwaad,
Meestooft, Kuip, we zijn er trots op.

De dijken met hun winkeldrukke,
Dat zijn de Oost- en Molendijk,
Geen winkelier die iemand plukte,
't Is al vertrouwd waar men kijk.

De Voorstraten vormen één geheel,
Ze zijn aan elkaar verbonden,
Men gaf Oost- en Westvoorstraat zijn deel,
Door de vroedschap uitgevonden.

Van vele straten is te praten,
Ja, elk heeft zijn geschiedenis,
d'Oranjewijk kan ik niet laten,
Te zeggen, dat die ook hier is.

Ook een Steenen- en een Nobelstraat,
Touwslagerij met reuzenwiel,
Als gij dat even gadeslaat,
Gedenk je onzen held, Michiel.

Een Bierkaai en Scheepmakershaven,
Een Polderstraat met een Zandpad,
Hotel, cafe's om je te laven,
Er is van alles en nog wat.

De Waterstal, mooi schilderachtig,
Tusschen de huisjes aan de Vliet,
Dat hoekje voor de kunst zoo prachtig,
Vergeet een kunstkenner vast niet.

De rest moet men maar zelf gaan zoeken,
Daar is nog veel op elk gebied,
Ook vergeten burgers in hoeken,
Die ik maar liever rusten liet.

Scholen voor alle kleur en richting,
Lager, ambacht en H.B.S.,
Ook kerken voor geloof en stichting,
Ik denk te saam wel drie maal zes.

Ons Marktveld mag ik niet vergeten,
Het middelpunt van 't druk verkeer,
Was geen politiepost gezeten,
Er beurden ongelukken meer.

Het mooiste wat we wel bezitten,
Ons eigen mooie Paradijs?
Je hebt menschen, die altijd fitten,
Doch dit stelt iedereen op prijs.

Prachtig is het daar te wandelen,
't Is alles rustig om je heen,
Geen schrik zal onbedacht doen hand'len,
Het is als waart ge hier alleen.

Geen auto zal U op doen schrikken,
's Is lommer, vrijheid: lucht en licht,
Benzinedamp U niet doen schrikken,
Dit alles biedt een schoon gezicht.

Wat dit voorheen voor het algemeen,
Het hoort weer bij het verleden,
Het is betalen voor iedereen,
Want de toestand eischt dat heden.

Daar velen niet betalen kunnen,
Hen 't Paradijs verboden is,
Wil ik het ook die Menschen gunnen,
Bewaar ze dus voor ergenis.

Ik wil langs dezen weg dan vragen,
En verzoek Oud-Beijerlands raad,
Wil vlug besluiten dezer dagen,
En hopen waar het hier omgaat,

Het geldt hier toch 'n algemeen belang,
Voor oud en jong en rijk en arm,
Je verdient hiermee een lofgevang,
En de harten kloppen weer warm.

A.B."
P.J.P.

NIEUWE VRIENDEN

Gedurende de eerste maanden van dit jaar meldden de navolgende personen zich aan als vriend/vriendin van het Streekmuseum Hoeksche Waard. Wij heten de 34 donateurs nogmaals hartelijk welkom.

HW 642	A. Baars	Oud-Beijerland
HW 643	I.L. Baars-Leeuwenburgh	Oud-Beijerland
L 191	J. Beens-Munk	Mierlo
HW 521	H.C. Bonjer-	

van Eysbergen Puttershoek

HW 231	J. Buurman	Oud-Beijerland
HW 208	T.A. Dorst	Strijen
L 538	E. Dutry van Haaften- Waldkötter	Haarlem
L 287	J.W. Dijk	Zuidland
L 456	C. v.d. Griend	Arkel
L 446	W. den Hartigh	Gouderak
L 722	C. Hollemans-Stam	Fijnaart
HW 376	P.D. de Jong	Klaaswaal
HW 579	O. Kats-van der Linde	Numansdorp
L 569	J. Kievit	Sommelsdijk
L 219	R. de Klerk	Dordrecht
HW 558	J.B. Kloover	Piershil
HW 415	D.M.P. Liefbroer	Oud-Beijerland
HW 540	L.A. v/d Linden	Heinenoord
HW 541	W.A. v/d Linden-v/d Wulp	Heinenoord
L 486	K. Loeb	Heemstede
L 220	A.F. Morcus	Maasdijk
L 124	N. van Osenbruggen	Dordrecht
HW 52	C.H. van Pelt	Oud-Beijerland
L 56	W.P. Resmann-Schelling	's-Gravenhage
L 211	J.N. Smaal	's-Gravenhage
L 387	A.P. van Steensel	Poortugaal
HW 163	N. v/d Stel-v/d Wel	Numansdorp
HW 418	A. Trompetter	's-Gravendeel
HW 111	D.C. Troost	Oud-Beijerland
L 552	K. Verhoeven	Rotterdam
L 411	N. Vink-v/d Berg	Zwijndrecht
HW 500	C. Vos	Maasdam
HW 501	P.G.C. Gravendeel	Maasdam
L 70	P. Zoeteman	Hendrik Ido Ambacht Red.

AANWINSTEN

De aandacht die de heer Gerretse vraagt voor de rubriek "Aanwinsten" is volledig terecht. Er zijn gedurende de afgelopen maanden heel veel voorwerpen geschonken. Volgens testamentaire beschikking van mevrouw Van Es van der Have-Verloop, weduwe van de heer C.L. van Es van der Have (de eerste penningmeester van het Streekmuseum) ontving het museum een grote hoeveelheid voorwerpen en een grote collectie boeken over de Hoeksche Waard en op genealogisch en heraldisch gebied. Deze voorwerpen en boeken zijn opgenomen in het onderstaande overzicht van aanwinsten.

Twee meelscheppen, een mestriek, een delfriek, een gareel, een takkensnijmes, twee trekzwingen voor een wagen en een juk zijn de agrarische aanwinsten die een plaats in de schuur van Oost-Leeuwenstein hebben gekregen.

Uit vroegere werkplaatsen van ambachtslieden kwam het volgende gereedschap: twee smeedtangen, vijf koperslaggershamer, een (dubbelzijdige) bikhamer, een Engelse bankhamer, een straatmakershamer, een lijmtang, een schaar en een koperen hamertje en dito schietlood.

Voor de verdere inrichting van de stijlkamers en de "winkel van Taselaar" kunnen aanmerkelijk meer aanwinsten worden gemeld: een houten koolschaaf, scheergerei, een snorrenkop, een emaille koffiepote, een kruidnagelrasp, een tabakspot, vazen, een naaimachine, diverse blikken, twee petroleumstellen, een theestof met ketel, een likeurkeldertje, een doos versierd met schelpen, dienbladen, een spoormandje, een beschilderde koffiepote, strijkijzers, een broekenpers, twee klapmanden, een koperen schuimspaan, een pijpenstandaard met Goudse pijpen, een bibliotheekstoel/trap, een pendule met pendants uit het voormalige gemeentehuis van Puttershoeken en enkele stoven met test.

De kleding- en textielcollectie werd verrijkt met onder meer: een officiersuniform van het Nederlandse leger (eind jaren dertig), keuvels en 18e en 19e eeuwse merklappen.

Het museum bezit al een behoorlijke collectie knopen, maar er kwam toch weer een doos vol bij.

Vermeldenswaard is ook de grote hoeveelheid medicijn- en andere apothekersmiddelen. De apotheek werd aangevuld met zalfdoosjes, medicijnflesjes en dergelijke.

De hoeveelheid materiaal waarmee de streekbibliotheek en de genealogische verzamelingen werden uitgebreid is enorm. Naast boeken over de Hoeksche Waard werd onder andere ontvangen: foto's, ansichten, perkamenten transportakten met schepenzegels, manuscriptkaarten en nieuwjaarswensen uit de 18e eeuw.

Een aanzienlijk aantal kinderspelen kon in de vitrines worden bijgeplaatst. Onder meer twee blokkendozen, een dominospel met Hoekschewaardse afbeeldingen dobbelstenen een poppenbedje en -wagen, een pop met kleding uit ongeveer 1910 en een zwarte pietenspel.

Zoals u kon verwachten na deze uitgebreide opsomming van aanwinsten, is er eveneens veel te melden in de categorie varia: een grondmonsterboor, twee tegels, enkele tekeningen en schilderijen (waaronder een schilderij van Puttershoek), vijf plafondornamenten, een toverlantaarn, diverse krul-schaatsen, sieraden, een leren en een katoenen brandemmer, twee hoorns met zilveren rand op een voet, een Oranjeverzameling (onder andere bekers, vlaggen en speldjes), een pijp (om te roken), een duwslee, een lantaarn, een houten schooltas (midden 19e eeuw). Als laatste aanwinst vermelden wij een bord met het opschrift "Van vlas tot linnen" uit de vroegere vlasfabriek te Maasdam.

De vele gevers van alle genoemde en niet genoemde zaken bedanken wij nogmaals van harte.

R.v.d.W.

WERKGROEP DIALECTEN

3.
Op de Kaoi opan

We waere bai 't Postkentoer gebleve en we gaon nou de kant van de Kaoi op. Je kreeg dan eerst Wim van der Gieze, dan Laidia, vrouw kester en dan weer zôd'n beroemde plek: de bakkerai van Pauw Rêêdaik. Wat dat daer allemel an rotteghaid oitgehaold en gebore is, da's nie mit een pen te beschraive. En dat kwam allêen maor deurd dat Pauw en de jonges nie moeilek waere en zelf erg van een rotteghaidjie hieuwe.

Zôd hoorden ik Pauw es zegge (toen was ik al veul grôôter) op de vraeg van d'n êên of d'n ander, of ie niet een bietjie erg vroeg an 't spitte was: "Jôd, hebbie 't gezien en zaggie ok al die kokmêeuwe in de veur?" Van zukke dinge hee, daer mot jie in de stad nie mee komme, want ze snappe d'r hêemel niks van. Je mot zôd'n man een bietjie gekend hebbe om 't allemel voor ie te zien.

Verbai de bakkerai sting de winkel en om 't hoekie weunde ze. D'n daik ging daer een bietjie naer benêêje en glaik weer omhông. Je had dan an je rekse kant d'n Beer. Dat was een opgemeselde steunbeer om 't waoter van de kaoi tege te houwe. Een endjie vedder was dan d'n deurgang naer de kaoi.

De Kaoi.

De kaoi was in twêêje verdêeld. Azzie naer reks ging dan hajje an je linkerkant de Faorbank en kreeg ie de Nieuwe Kaoi. Daer lagge alle schepe an. Zand- en grintschepe (d'r sting ok een trechter op de Nieuwe Kaoi), strontschoite om mis te haole en netuurlek in d'n herfst de peeschoite. Naome van die schippers waere op durp bij de mêêste meñse ok wel bekend. Zôd hà je Bas Boender, Chris Mêeuwisse en Egas. In de haove lag ok altaid 't bôôtjie van Aort Zoeteman. Vedderop lag de voilesbak op de Nieuwe Kaoi en kô je op 't end deur een hekkie langs 't Meulegors naer 't Boitespoi komme. Je kwam dan wel halverwege over 't Rooie Bruggentjie, dat niet rôod was.

An d'n andere kant van de haove stinge de hoize. Bovenop d'n daik eerst d'n Ouwe Freek (Ampt), dan de Jonge Freek (Ampt), 't cefé van Jan Plas, Wolters, de messelaer, Koster, die fietsemaaker bai Leen van Dieñst was, Jaones Riedaik en Pleun Zwaigers. Daer was ok 't hekke waer ie heen mos naer de voebalwai, die altaid op 't Griendgors wier oitgezèt, en dat leverde veul meñse schaepstront an d'r schoene op. Maor voor dà je op 't griendgors was kwam ie eerst verbai 't Mollegat. Daer lag De Mol. Dat was een soort bôdt, die gebroikt wier om de haove op z'n taid oit te baggere. Dat deeje ze best wel handeg. Ze liete dan waoter oit 't Binnespoi (dat lag hōoger dan in de haove) met gang de haove inlōope waerdeur De Mol gang kreeg en met een speciaole constructie de modder van d'n bōdjem schrapte en zōd naer boite toe voer. Verbai 't Mollegat kreeg ie de Griend van Wolters. Daer had messelaer Wolters de opslag van zand, grint en stêene en nog veul meer.

Dan volgde al weer zōd'n beroemd gebied op de Korendaik: De Griend. Azzie daer as jonge nooit in geweest was dan telde je niet mee. De Griend was te verdêele in twêe gebieje: Het Drōdge Gebied en het Natte Gebied. Dat had te maoke met normaole waotertaie. Dan liep het achterste dêel onder en daerom mochten een hōp jonges daer van d'r vaoder en moeder niet komme, omdat dat best gevaerlek kon weze met opkommend tai. Bai main wete is 't er nooit wat gebeurd, dus hadde wai as jonges toch wel behoorlek kennis van zaeke. Achter de griend kreeg ie dan 't Griendgors en daer was 't domicilie van de voebal. Daer liepe ze op zaeterdagochend schaepstront te roime en te kraite om op zaeterdagmiddag te voeballe. Op dat gors sting een houte hok mit an weerskante van een gangetjie een roimte, waer de voeballers d'r aige konne verklêeje en in de midde een klainere roimte voor de schajdsrechter. Achter an het voebalhok hing een grōte zinken bak, waerin regenwaoter wier opgevangene en dat naer benêeje liep azzie in een klêedlokaol een kraon oopdraoide. Het pebliek mos van de Kaoi over een modderpad langs de Griend naer te wai. En omda'n d'r toen al vrouwe oit de stad naeldhakke droge hebbe wai best wel 's gelache wanneer ze wegzaktende. Dat gors liep 's herfstiaie nogal 's onder waoter en dan wier het voetballe ofgelast.

Ok beurden 't wel, dat voeballers nae de voebal bij 't cefé van Plas terechtkwamme en dat de kaoi vol mit waoter stong as ze weer naer hois moste. Azzie dan kaikt hoe makkelijk het nou allemel is, dan is 't toch een hōop veranderd.

't Haonend, de Westdaik en 't Poldertie van Ampt

Wanneer we bovenan de kaoi reksof gaon dan zitte we op de Westdaik. Je kreeg dan eerst de schuur van d'n ouwe Freek en verbai een stoep stong eerst een vrêeselek oud hois, dat al ofgebroke wier toen ik nog erg klain was en daerna 4 knechshoissies van de Ampte. We zain dan ok weer in een beroemd Korendaiks gebied namelijk: Het Haonend. Dat woord is vermoedelijk een verbastering van het woord "haven-eind", maar zeker is dat niet. Achter die knechshoissies, waer onder andere Jan Hoek, Leen Simaertesdaik, en Jan de Bokx weunde, sting een houte hoissie en daer weunde Dig Ampt. Vedder was d'r nog een waerehois (glazen aardappel-opslagplaats) en ik doch dat Hañs Kramp (de koleboer) daer ok nog een opslagroimte had. Een endjie trug stond dan de schuur van de jonge Freek.

We zitte dan in de Leenherenpolder, maar dat zee niemand op durp. Iederêen noemde dat 't Poldertie van Ampt. Azzie de Veerdaik oitliep dan kwammie vanzelf langs het Spoi terecht. As eerste bescherming tegen 't waoter leg taer een kaotjie. Azzie dat een endjie oitgelōope bin dan kommie bai de visfriebiek. Daer heb vroeger een schuur gestaon, waer ze vis in rôokte, moar dat was ver voor main taid. Het êênigste wà je daer nog van kon zien was wat poin en een stêene rand langs het Spoi, waer werschainlek schepe konnen anlegge. Vedder lag 't er altaid een hōp vêek en angespoelde troep. Die angespoelde rotzoo wier wel terdege bekeke, of dat er niks bai was, wa'n we konne gebroike.

De tocht, die ik nou beschraif, wier op zaeterdagochend regelmaoteg deur een stel jonges gemaakt. Je kon d'r niet omheen om een bezoek te brenge an de twêe bunkers die een endjie vedderop stinge. Langs de pit bai Maert van der Linde kwammie dan weer trug op de Westdaik en kō je via d'n daik trug naer durp, maor ok via de Smoorseweg en d'n Achterweg.

Maor goed, we gaon in dut geval trug via de Westdaik en zôô as al geschreve, Maert van der Linde en z'n vrouw Koesie weunde daer bai de pit. D'r sting ok nog een onbeweunbaor klain hoisie onderan d'n daik en ouwere meñse vertelde, dat op dat zoldertie vroeger 15 kinders lagge te slaepe, want grôôte gezinne binne d'r altheid geweest op de Korendaik. Trug naer durp lôôpend passeerde we dan an de rekse kant de stee van Hannes Achtenberg en dan vedder niks meer tot da'n we weer op durp waere.
Wordt vervolgd.

WERKGROEP DIALECTEN

DE OMROEPER

In deze tijd van radio, televisie en bemande maanreizen, die in de huiskamer gevolgd kunnen worden, is het nog nauwelijks denkbaar dat de hele bevolking zijn arbeid staakte en zich rondom de omroeper schaarde, als die in de straten verscheen en luid het laatste nieuws over handel, zeevaart of visserij uitgalmde. Soms ook waren het persoonlijke boodschappen over verloren voorwerpen, waarvoor bij terugbrengen een beloning werd uitgelooft. Dan weer berichten over weggelopen jongedochters of voortvluchtige boosdoeners en deserteurs, gedaan op last van de Admiraliteit, de Compagnie of een gilde.